

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 228/2021
Luxemburgissa 21.12.2021

Tuomio asiassa C-497/20
Randstad Italia

Unionin oikeus ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion ylin yleinen tuomioistuin ei voi kumota kyseisen jäsenvaltion ylimmän hallintotuomioistuimen unionin oikeuden vastaisesti antamaa tuomiota

Tämä ei kuitenkaan vaikuta tällaisen rikkomisen vuoksi vahinkoa kärsineiden henkilöiden mahdollisuuteen vaatia asianomaiselta jäsenvaltiolta korvausta

Azienda USL Valle d'Aosta (Valle d'Aostan alueen (Italia) paikallinen terveystoimintayksikkö) aloitti julkista hankintaa koskevan sopimuksen tekomenettelyn, jossa oli tarkoituksena valita sopimuspuoleksi tilapäistä työvoimaa välittävä yritys. Randstad Italia SpA (jäljempänä Randstad) oli yksi menettelyyn osallistuneista tarjoajista. Randstad suljettiin teknisten tarjousten arvioinnin jälkeen pois menettelystä sillä perusteella, että sen tekninen tarjous ei ollut saanut vaadittua vähimmäispistemäärää.

Randstad nosti toimivaltaisessa ensimmäisen oikeusasteen hallintotuomioistuimessa kanteen, jossa se riitautti yhtäältä sen sulkemisen pois sopimuksetekomenettelystä ja toisaalta kyseisen menettelyn sääntöjenmukaisuuden. Kanne otettiin tutkittavaksi, mutta se hylättiin perusteettomana. Consiglio di Stato (ylin hallintotuomioistuin, Italia), johon ratkaisusta valitettiin, katsoi kuitenkin, että menettelyn sääntöjenmukaisuuden kiistämiseksi esitetyt perusteet olisi pitänyt jättää tutkimatta, koska Randstadilla ei ollut asiavaltuutta esittää kyseisiä perusteita. Niinpä se muutti tältä osin ensimmäisessä oikeusasteessa annettua tuomiota. Randstad valitti kyseisestä tuomiosta Corte suprema di cassazioneen (ylin tuomioistuin, Italia). Se korosti asiakysymyksen osalta, että Consiglio di Staton kieltäytyminen tutkimasta hankintamenettelyn sääntöjenvastaisuutta koskevia perusteita loukkaa unionin oikeudessa tarkoitettua oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. Se katsoi kuitenkin, että Italian valtiosääntöoikeudessa,¹ sellaisena kuin Corte costituzionale (perustuslakituomioistuin, Italia) on sitä tulkinnut,² edellytetään, että tällainen valitus jätetään tutkimatta. **Consiglio di Staton ratkaisusta tehty kassaatiovalitus on nimittäin mahdollinen vain tuomiovaltaa koskevien perusteiden osalta**, kun taas nyt käsiteltävässä asiassa Randstadin valitus perustui unionin oikeuden rikkomista koskevaan valitusperusteeseen.

Tässä tilanteessa Corte suprema di cassazione päätti saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi selvittääkseen, onko unionin oikeus³ esteenä kansallisen oikeuden säännökselle, joka kansallisen oikeuskäytännön mukaan ei anna yksityiselle mahdollisuutta riitauttaa kyseiselle tuomioistuimelle tehdyn kassaatiovalituksen yhteydessä sitä, onko ylimmän hallintotuomioistuimen antama tuomio unionin oikeuden mukainen.

Suuressa jaostossa asian käsitellyt unionin tuomioistuin katsoo, että tällainen säännös on unionin oikeuden mukainen.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

¹ Italian perustuslain 111 §:n 8 momentti.

² Italian perustuslain 111 §:n 8 momentin tulkintaa koskeva, 18.1.2018 annettu tuomio nro 6/2018.

³ SEU 4 artiklan 3 kohta ja SEU 19 artiklan 1 kohta sekä julkisia tavaranhankintoja ja rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen soveltamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 21.12.1989 annetun neuvoston direktiivin 89/665/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2014 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2014/23/EU, 1 artiklan 1 ja 3 kohta, luettuna Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan valossa.

Unionin tuomioistuin huomauttaa menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen osalta, että jos kyseessä olevasta alasta ei ole olemassa unionin sääntöjä, **kunkin jäsenvaltion kansallisessa oikeusjärjestyksessä on annettava oikeussuojakeinoja koskevat menettelysäännöt** **SEU 19 artiklassa tarkoitetun tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden takaamiseksi yksityisille unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla**. On kuitenkin varmistettava, että nämä menettelysäännöt eivät ole epäedullisempia kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia tilanteita koskevat säännöt (vastaavuusperiaate) eivätkä ne ole sellaisia, että unionin oikeudessa annettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate). Unionin oikeus ei siis lähtökohtaisesti ole esteenä sille, että jäsenvaltiot rajoittavat tai asettavat edellytyksiä niille perusteille, joihin voidaan vedota kassaatiovaiheessa, kunhan näitä kahta periaatetta noudatetaan.

Unionin tuomioistuin mainitsee **vastaavuusperiaatteen** osalta, että käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimivaltaa käsitellä Consiglio di Stato tuomioita koskevat valitukset rajoitetaan samojen menettelysääntöjen mukaisesti riippumatta siitä, perustuvatko valitukset kansallisen oikeuden säännöksiin vai unionin oikeuden säännöksiin tai määräykseen. Niinpä kyseisen periaatteen noudattaminen on varmistettu.

Tehokkuusperiaatteen osalta unionin tuomioistuin muistuttaa, että unionin oikeudesta ei seuraa jäsenvaltiolle veloitetta ottaa käyttöön muita kuin kansallisessa oikeudessa säädettyjä oikeussuojakeinoja lukuun ottamatta sitä tilannetta, ettei mitään sellaista tuomioistuimessa käytettävää oikeussuojakeinoa, jolla voitaisiin varmistaa yksityisillä unionin oikeuden perusteella olevien oikeuksien kunnioittaminen, ole olemassa. Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa käsiteltävässä asiassa, että tällainen oikeussuojakeino on käytettävissä – kuten ensi katsomalta näyttää –, unionin oikeuden näkökulmasta on täysin mahdollista, että kyseessä oleva jäsenvaltio antaa ylimmälle hallintotuomioistuimelle toimivallan ratkaista asia viimeisenä oikeusasteena sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen osalta ja estää tämän seurauksena sen, että asia voitaisiin tutkia vielä ylimmälle yleiselle tuomioistuimelle tehtävän kassaatiovalituksen yhteydessä. Kyseessä oleva kansallinen oikeussääntö ei myöskään loukkaa tehokkuusperiaatetta, eikä siihen sisälly mitään seikkaa, josta ilmenisi, ettei SEU 19 artiklaa olisi noudatettu. Tämä päätelmä ei ole ristiriidassa direktiivin 89/665 niiden säännösten kanssa, joissa veloitetaan jäsenvaltiot takaamaan julkisten hankintojen alalla oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoin.⁴

Unionin tuomioistuin esittää kuitenkin, että kun otetaan huomioon kyseisessä direktiivissä ja perusoikeuskirjan 47 artiklassa taattu oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoin, **Consiglio di Stato jätti Randstadin hallintotuomioistuimissa nostaman kanteen virheellisesti tutkimatta**. Tältä osin unionin tuomioistuin muistuttaa yhtäältä, että muutoksenhaun tutkittavaksi ottamiseksi riittää, että on olemassa mahdollisuus siihen, että hankintaviranomainen joutuu siinä tapauksessa, että muutoksenhaku hyväksytään, uusimaan julkista hankintaa koskevan sopimuksen tekomenettelyn. Toisaalta muutosta voi mainitun direktiivin nojalla hakea vain tarjoaja, jota ei ole vielä lopullisesti suljettu pois hankintamenettelystä, ja tarjoajan poissulkeminen on lopullista vain, jos siitä on ilmoitettu tälle ja jos ”riippumaton muutoksenhakuelin on todennut poissulkemisen lailliseksi”.⁵

Nyt käsiteltävässä asiassa Consiglio di Stato sovelsi tätä sääntöä virheellisesti, koska sekä silloin, kun Randstad nosti kanteensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että silloin, kun tämä ratkaisi asian, mainittu tuomioistuin tai mikään muukaan riippumaton muutoksenhakuelin ei ollut vielä todennut hankintalautakunnan päätöstä kyseisen tarjoajan menettelystä poissulkemisesta lailliseksi.

Käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa kansallinen prosessioikeus itsessään mahdollistaa asianosaisille sen, että nämä saattavat asiansa riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen tutkittavaksi ja vetoavat tällaisessa tuomioistuimessa tehokkaasti unionin oikeuden ja niiden kansallisen oikeuden säännösten, joilla unionin oikeus saatetaan osaksi kansallista oikeusjärjestystä, rikkomiseen, mutta jossa kyseisen jäsenvaltion ylin

⁴ Direktiivin 89/665 1 artiklan 1 ja 3 kohta.

⁵ Direktiivin 89/665 2 a artiklan 2 kohta, tulkittuna perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa.

hallintotuomioistuimien, jotka ratkaisee asian viimeisenä oikeusasteena, asettaa kyseisen valituksen tutkittavaksi ottamiselle virheellisesti edellytyksiä, joilla viedään kyseisiltä asianosaisilta oikeus tehokkaiden oikeussuojakeinoihin, **unionin oikeudessa ei kuitenkaan edellytetä, että kyseinen jäsenvaltio säättää kyseisen tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden loukkaamisen korjaamiseksi mahdollisuudesta hakea tällaisiin ylimmän hallintotuomioistuimen tekemiin tutkimatta jättämistä koskeviin päätöksiin muutosta ylimmältä yleiseltä tuomioistuimelta.**

Unionin tuomioistuin korostaa lopuksi, että tämä **ratkaisu ei vaikuta yksityisten, jotka ovat mahdollisesti kärsineet vahinkoa sen seurauksena, että niiden oikeutta tehokkaiden oikeussuojakeinoihin on loukattu asian viimeisenä oikeusasteena käsittelevän tuomioistuimen tuomion vuoksi, oikeuteen vedota mainitun jäsenvaltion vastuuseen,** kunhan unionin oikeudessa tältä osin säädetyt edellytykset – erityisesti mainitun oikeuden rikkomisen riittävää ilmeisyyttä koskeva edellytys – täyttyvät.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuinta, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127